

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И
СТРУЧНА СЛУЖБА ВАЉЕВО

Бирчанинова 128 А, 014/3519-390, 3519-391
e-mail: pssvaljevo@open.telekom.rs

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
Сектор за рурални развој
www.psss.rs

АКТУЕЛНИ САВЕТИ ИЗ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ ЗА МЕСЕЦ ДЕЦЕМБАР

Билтен бр. 13

ПРВИ ПРИПУСТ ПРИПЛОДНИХ ЈУНИЦА – др Радосав Вујић

АКТУЕЛНИ РАДОВИ У ВОЂАРСТВУ – ДЕЦЕМБАР – дипл. инг. Ђорђе Совиљ

Ваљево, 25.12.2012. година

Тираж:
350 примерака

Први припуст приплодних јуница

Слично као код подмлатка других врста домаћих животиња тако и код јуница разликујемо полну и приплодну зрелост. Полни нагон код јуница јавља се у различитом узрасту живота.

Из биолошких и економских разлога потребно је да се прва оплодња изведе у време када је то најприкладније ,како за животињу тако и за њену каснију млечност а самим тим и за рентабилност производње млека.

У случају да се прва оплодња обави прерано, доћиће до успоравања развитка па чак и до закржљавања грла што има за последицу умањење њене производне вредности. Рано припуштене јунице дају мање виталну и лакшу телад као и мању продукцију млека у првој лактацији.

У вези с тим је и чињеница да рано припуштеним јуницама после првог тељења треба оставити дужи опоравак за наредни припуст.

Заостајање у порасту за време прве преране оплодње не надокнађује се у потпуности ,па недовољно развијен организам остаје као такав и убудуће. Као што није пожељно јунице припуштати сувише рано ,није препоручљиво ни сувише дуго одлагање првог припуста

јер се то може негативно одразити на полне функције а што може довести до трајне неплодности. Таква грла најчешће прелазе у товну кондицију што у одређеној мери доводи до масне дегенерације јајника и поремећаја нормалне плодности.

Касно припуштене јунице добре су телесне грађе ,дају при рођењу тежу телад и више млека у првој лактацији ,али је укупан број добијене телад ,као и број лактација код ових јуница мањи ,па је и производња млека у периоду читавог века тих грла знатно мањи .

Сувише касно припуштене јунице склоне су гојазности те из тог разлога чешће остају неплодне. Уколико и дође до оплодње, по тељењу дају релативно мало млека из разлога што се у вимену налази много масног ткива.

Када се доноси суд о првом припусту, то јест моменту за оплодњу погрешно је у виду имати само старост грла. Јуницу треба први пут оплодити онда када је достигла одговарајућу телесну развијеност . Мишљење је да се са првим припустом може почети када јуница достигне две трећине телесне масе одраслих грла расе којој припада. То значи да ако су краве у одраслом стању са телесном масом око 550 – 600 кг, њихове јунице треба први пут припустити онда када достигну телесну масу од око 360 – 400 кг.

Продужавање времена почетка припуштања јуница и њиховог првог тељења у условима какви су на нашим пољопривредним газдинствима не доводи до значајнијег повећања издатака за чување и негу приплодног подмлатка. Ако се има у виду да се овим продужавањем јунице боље развијају , може се претпоставити да се у таквим условима повећани издаци за одгајивање приплодних јуница на неки начин покривају одгајивањем квалитетнијег приплодног материјала.

Др Радосав Вујић

Актуелни радови у воћарству – децембар

У зависности од временских услова и током децембра месеца треба у воћњацима применити агротехничке мере које нису урађене у претходном периоду . Уколико временске прилике дозволе наставља се са садњом воћки. Због изузетно сушног лета и јесени припрема земљишта за садњу је била отежана па је мали број произвођача успео да садњу обави у новембру. Садњу не треба обављати уколико су температуре у минусу јер може доћи до оштећења кореновог система па самим тим и до слабијег пријема садница. Предност јесење и раније садње током зиме је што је коренов систем активан и током зиме па ће се пресеци на жилама обновити а младе жилице ће спремније дочекати почетак вегетације у пролеће што утиче на бољи пријем и пораст младих воћки.

Уколико то није урађено током новембра посађене воћке треба обавезно заштитити од дивљачи јер штете које направе зечеви и срне могу довести до сушења воћки или до слабијег пораста нападнутих стабала. Најбоље је оградити цео засад плетеном жицом али је та мера доста скупа па се у пракси најчешће стабла штите појединачно пластичним мрежицама , увијањем стабла тракама од натрон папира , шаровином и сл. Треба избегавати заштиту стабала од трака добијених сечењем пластичних цакова или ређањем пластичних флаша уз стабло. Од хемијских препарата могу се користити репеленти који својим мирисом одбијају дивљач. Премазивање стабла са ужеглом свињском масти или сланином може да одбије дивљач али је и контрапродуктивно јер маст се временом упије у кору па може доћи до сушења младих воћки. Током зимских месеци засад треба редовно обилазити и реаговати уколико се примети да је на неким местима попустила ограда или очистити снежни нанос уз ограду. Прошла зима је била изузетно оштра и са доста снега па је таквих година пожељно разгрнути снег око воћки и тако онемогућити зечева да дохвате скелетне гране . Зечеви се лако крећу по снегу кад почне да копни и тада могу дохватити незаштићене гране. Уколико смо проценили да је штета велика и да је кора огуљена око целог стабла тј направљен круг око стабла такве воћке у пролеће треба прекинути испод огуљеног места да би потенцирали пораст младара из тог здравог дела који мора бити изнад места калемљења.

Ако се садња не обави у току јесени саднице је потребно утратити до момента садње. Са садним материјалом треба поступати опрезно како би се сачувао од исушивања, измрзавања, механичких оштећења као и од оштећења од мишева и зечева. Такође треба водити рачуна да не дође до мешања садница различитих сорти. Трапљење се може обавити у погодним просторијама (надстрешнице, гараже, шупе и др.) где је као материјал за трапљење најбоље користити ситан и влажан песак. Трап се припрема тако што се на дно просторије набаци слој од 20 цм песка а до зида просторије целом дужином прави се слој од 50 цм песка. Саднице се ређају сноп до снопа до краја реда и набацује се слој песка преко корена. Затим се саднице ређају у други ред и поступак се понавља до краја. Код оваквог вида трапљења битно је одржавати одговарајућу влажност песка повременим заливањем.

Код трапљења на отвореном потешно је изабрати погодно место које мора бити оцедито тако да се у трапу не задржава вишак воде. Трапљење се састоји од копања јарка дубине 40 до 50 цм или се плугом отварају бразде и саднице се постављају (најчешће у сноповима или у редовима по 2 до 3 саднице). Преко кореновог система се набацује трошна земља или песак који се нагази да би се истиснуо ваздух између жила.

Земљом полако попуњавамо јарак и правимо хумку 10 до 15 цмвише него што су саднице биле у растилу.

Саднице је потребно заштити од мишева постављањем цинкфосфид мамака и оградити плетеном жицом и тако спречити зечеве да оштете саднице.

Основно ђубрење воћних засада је обавезна агротехничка мера коју треба примењивати сваке године како би принос и квалитет плодова био добар. За ђубрење воћака користе се органска и минерална ђубрива. Да би одредили норму ђубрења пожељно је урадити хемијску анализу земљишта. На основу резултата анализе земљишта одређује се количина ђубрива као и формулација ђубрива. Од органских ђубрива најчешће се употребљава добро згорело говеђе или овчије стајско ђубриво. Уношењем стајњака у земљиште повећава се проценат хумуса, побољшава структура земљишта, микробиолошки процеси као и топлотни, водни и ваздушни режим земљишта. Количине стајњака зависе од тога да ли се употребљава сваке године, сваке друге или четврте године и крећу се од 10 до 40 тона по хектару. Стајњак се растура по целој површини засада и одмах по растурању се обрадом унесе у земљиште.

Од минералних ђубрива за ђубрење током децембра треба користити формулације ђубрива са смањеним садржајем азота а већим садржајем фосфора и калијума. То су ђубрива следећих формулација- 6:12:18 ; 8:16:24 ; 7:14:21 ; 10:20:30 ; 10:12:26 и др. Могу се користити и ђубрива 15:15:15 и 16:16:16 али ће због велике покретљивости азота кроз земљиште добар део овог хранива бити неискоришћен.

Пре појаве ниских температура пожељно је окречити дебло и ниже рамене гране како би спречили појаву пуцања коре дебла. До пуцања коре долази услед температурних колебања током зимских месеци а кора пуца најчешће са јужне и југо-западне стране дебла где је и најјаче осунчавање. Бела боја креча одбија сунчеве зраке и не дозвољава да дође до загревања дебла и кретања сокова из корена према круни.

Дипл. инг. Ђорђе Сивиљ